

Opstartsworkshop 1. december 2025

Opsummering af øvelser

Workshoppen gav samlet set et nuanceret billede af, hvad der skal til for at etablere et nationalt, cirkulært system for takeaway-emballage – både i form af de væsentligste barrierer og de muligheder og handlinger, der kan drive udviklingen frem mod 2030. Samlet tegner øvelserne et billede af, at vejen mod et landsdækkende genbrugssystem for takeaway-emballage kræver både strukturel regulering, fælles standarder og stærke økonomiske og sociale incitamenter, samt at udviklingen skal kombineres med konkrete tests og gradvis opskalering, så løsningerne opleves som trygge, enkle og bekvemme for alle involverede.

Øvelse 1: Barrierer og muligheder

I den første øvelse blev der identificeret markant flere barrierer end muligheder på tværs af de fem temaer: politisk, miljømæssigt, socialt, teknologisk og økonomisk. Særligt de sociale barrierer fyldte meget, og her gik en tydelig rød tråd på tværs: bekvemmelighed. Deltagerne pegede gentagne gange på, at et genbrugssystem kun vil lykkes, hvis det opleves som mindst lige så nemt for virksomheder, medarbejdere og forbrugere, som engangsemballage er i dag.

Politisk blev der især peget på manglende vilje og mod til at regulere, samt fravær af klare, ens rammer og økonomiske incitamenter. Der efterlyses tydelig regulering, der både sætter retning og skaber et "level playing field", så alle aktører er omfattet af de samme krav. På den økonomiske side blev det vurderet, at engangsemballage i dag er for billig, og at det er uklart, hvem der skal betale for opbygningen og driften af et genbrugssystem. Samtidig blev der udtrykt bekymring for meromkostninger og transitionsomkostninger for virksomhederne.

Miljømæssigt blev der især peget på behovet for at sikre, at løsningerne reelt er bæredygtige. Deltagerne fremhævede, at et genbrugssystem skal dokumenteres gennem fx LCA-beregninger, og at der er usikkerhed om, hvornår genbrug er bedre end eksisterende genanvendelsessystemer. Fødevarerikkerhed og risiko for mikroplast blev også nævnt som centrale opmærksomhedspunkter. Teknologisk blev der peget på mange forskellige udfordringer, herunder balancen mellem mængden af teknologi og omkostninger, spørgsmål om apps og datasporing, samt behovet for at få forskellige systemer til at tale sammen og eventuelt kobles til det eksisterende pantsystem.

På mulighedssiden fyldte især sociale og politiske greb. Deltagerne pegede på kampagner og kommunikationsindsatser, der både kan ændre forbrugerkultur og dokumentere, at der er efterspørgsel efter genbrugsløsninger. Nationale kampagner, der giver "street credit" til genbrugskoppen og hjælper forbrugere med at se emballage som en ressource frem for affald, blev fremhævet. Politisk blev tests af regulering, forbud eller afgifter på engangsemballage (ofte med reference til plastpose-modellen) set som nøglegreb. Økonomisk blev afgiftsmodeller og incitamenter til virksomheder og forbrugere fremhævet som centrale muligheder, og der blev peget på potentialer i klare business cases og at koble økonomien til samfundsøkonomiske gevinster. Teknologisk var der særligt fokus på fleksible returpunkter, samlet afhentning og brug af eksisterende infrastruktur som pantsystemet.

En gennemgående tendens på tværs af øvelsen er, at deltagerne ser behov for både tydelig regulering, stærke incitamenter og høj brugerbekvemmelighed, hvis et nationalt genbrugssystem skal lykkes.

Øvelse 2: Backcasting

I backcasting-øvelsen blev der arbejdet baglæns fra en situation i 2030, hvor engangsemballage er udfaset, og genbrug er standarden. På tværs af grupperne ses en relativt fælles forståelse af forløbet frem mod dette mål:

- 2026 beskrives primært som en fase med forberedelse: afklaringer, tests, pilotprojekter, partnerskaber og konceptudvikling – ofte i konkrete miljøer som festivaler, byer eller specifikke brancher.
- 2027 er kendetegnet ved et reguleringsspor, hvor afgifter, forbud, politiske beslutninger og standarder defineres – både nationalt og i samspil med EU-rammer.
- 2028 fokuserer på implementering: infrastruktur bygges, vaskekapacitet etableres, standardiseret emballage og digitale løsninger rulles ud, og flere aktører kobles på fælles systemer.
- 2029 beskrives som en opskalingsfase, hvor systemerne breddes ud nationalt, der arbejdes med adfærdsændringer og kampagner, og genbrugssystemerne bliver synlige og tilgængelige i hverdagen.
- 2030 er året, hvor engangsemballage er udfaset, nationale systemer er på plads, og genbrugsemballage er det naturlige standardvalg.

År	Tema	Aktiviteter
2026	Forberedelse	Afklaringer, tests, partnerskaber, konceptudvikling
2027	Regulering	Afgifter, krav, politiske beslutninger, standarder defineres
2028	Implementering	Infrastruktur bygges, standarder rulles ud, flere aktører med
2029	Opskalering	National udrulning i byer, adfærdsændringer, systemer kører bredt
2030	Fuldt skifte	Nationale systemer på plads, engang udfases, genbrug er default

På tværs af grupperne går en række temaer igen: behovet for klare politiske beslutninger og lovgivning, fælles standarder for emballage og digital infrastruktur, konsensus om og investering i fælles infrastruktur, tydelig rollefordeling mellem aktører (kommuner, stat, virksomheder, systemoperatører m.fl.), målrettet kommunikation og kampagner, samt systematiske miljø- og klimavurderinger af løsningerne.